

LITURGIA SLOVA

Začiatky liturgie slova

Začiatky omšovej liturgie slova siahajú až do apoštolských čias. Jej vzor treba hľadať už v synagóge. Sväté knihy SZ zákona sa nečítali v chráme, ale v synagógach. Každú sobotu sa čítali dve state: jedna zo Zákona a druhá z Prorokov. Čítania prednášali viacerí lektori /Ježiš/. Po čítaní bolo vysvetľovanie. Nasledovalo vyznanie viery zostavené z úryvkov Písma. Potom bola modlitba spoločenstva. Zhromaždenie sa zakončilo požehnaním.

Tieto prvky nachádzame aj v kresťanskej bohoslužbe NZ. Ježišovu reč pri Poslednej večeri možno pokladať za istý druh bohoslužby slova, po ktorej nasleduje slávenie Eucharistie. Lámaniu chleba v Emauzoch predchádzalo vysvetľovanie Svätého písma. Dlhá nočná kázeň apoštola Pavla v Troade, ktorú zakončil lámaním chleba, je tiež náznakom bohoslužby slova. Spojenie liturgie slova s eucharistickou liturgiou sa po prvý raz spomína v *Apológii svätého Justína (okolo roku 165)*: „*V deň nazývaný dňom Slnka všetci, ... sa schádzajú na to isté miesto a čítajú sa pamäti apoštolov alebo spisy prorokov, pokiaľ čas dovolí. A keď lektor skončí, ujíma sa slova predstavený. Napomína a povzbudzuje do nasledovania takých skvelých vecí. Potom všetci naraz vstaneme a modlíme sa. A ako sme už povedali, po modlitbe sa prinesie chlieb, víno a voda.*“ Tu sa nám už javí istá štruktúra liturgie slova: čítanie z Písma svätého, homília a modlitba veriacich.

Výber čítaní

V liturgii slova sa spočiatku jednotlivé knihy čítali súvisle. Postupne sa určité knihy z Písma rezervovali na určité obdobia, napr. vo Veľkonočnom období sa čítalo zo Skutkov apoštolov /aj dnes/. Čitateľ Svätého písma bol vždy iný než kňaz/biskup. Úlohu lektora možno bezpečne zistiť už v 2. stor. ako osobitný stav. Lektor je najstarší stupeň nižších svätení. Evanjelium sa postupne zverovalo diakonom.

Knihy s biblickými čítaniami pre liturgiu sa volala *Lectionarium*; používali ju lektori a diakoni. Kniha evanjelií mala veľkú úctu a nosila sa k oltáru v sprievode.

Menilo sa aj miesto, odkiaľ sa čítalo. Už v 3. storočí sa hovorí o vyvýšenom mieste, kde bol stojan na knihu. Neskôr sa vyvinula ambona, postavená medzi oltárom a kostolnou loďou.

Obnova liturgie slova

Liturgická konštitúcia určuje: „*Aby sa veriacim pripravil čím bohatší stôl Božieho slova, nech sa im štedrejšie sprístupnia poklady Biblie tak, aby sa za stanovený počet rokov prečítali najdôležitejšie časti Svätého písma.*“ Posvätná kongregácia pre bohoslužbu vydala zoznam biblických čítaní a postarala sa o zostavenie Lekcionára, v ktorom sú úplné texty všetkých čítaní. My máme vydaný lekciónár v 5 zväzkoch. Bohatší stôl Božieho slova spočíva v tom, že na nedele sú určené čítania v trojročnom cykle (A, B, C) a na férie (bežné dni) v Období cez rok prvé čítania majú dva cykly (párny rok a nepárny rok). Okrem toho je viac čítaní pre spoločné omše svätých, a na votívne omše. 5. zväzok je pre sväté omše pri vysluhovaní sviatostí.

Prítomnosť Ježiša Krista v liturgii slova

Kristus je prítomný v Božom slove, „*lebo on sám hovorí, keď sa v Cirkvi číta Sväté písmo*“. Kristus je prítomný nielen v Evanjeliu, ale aj ostatných spisoch Písma. Veď celé

Písmo smeruje ku Kristovi. Kristus je Božie Slovo, a toto Slovo bolo u Boha od počiatku. *„Cirkev hlása jedno a to isté Kristovo tajomstvo, keď v liturgickom slávení ohlasuje tak Starý, ako aj Nový zákon. V Starom zákone sa skrýva Nový a v Novom sa odhaľuje Starý. A Kristus je stredobodom a plnosťou celého Písma aj celého liturgického slávenia.“*

Úloha Ducha Svätého pri liturgii slova

Ježiš Kristus je prítomný v Božom slove a pôsobí vždy v Duchu Svätom, mocou Ducha Svätého. Prítomnosť a pôsobenie Ducha Svätého sa vzťahuje jednak na ohlasované Božie slovo, jednak na tých, ktorí Božie slovo počúvajú. *„Božie slovo predkladané ustavične v liturgii je stále živé a účinné mocou Ducha Svätého.“* Je tu nový moment: počúvanie Božieho slova sa pôsobením Ducha Svätého stáva klaňaním. Je to teda bohoslužobný úkon. Veriaci majú s radosťou a so živou vierou počúvať Božie slovo, nechať sa ním preniknúť, aby tak za pomoci Ducha Svätého vnikali do *„celého Pánovho tajomstva“* a klaňali sa Pánovi v Duchu a pravde.

Úzky vzťah Božieho slova a eucharistického tajomstva

Liturgia Božieho slova a liturgia Eucharistie sú navzájom tak úzko spojené, že tvoria jediný bohoslužobný úkon. *„Cirkev sa živí z oboch stolov tak, že z jedného sa viac vzdeláva a z druhého sa plnšie posväcuje. V Božom slove sa totiž božská zmluva ohlasuje a v Eucharistii sa nová a večná zmluva obnovuje.“*

Posvätné ticho

Nový poriadok čítaní kladie veľkú váhu na chvíle ticha (napr. po homílii). Takáto chvíľa ticha v liturgii slova nie je prerušením, ale prehĺbením slávenia Božieho slova. Duch Svätý pôsobí v tichosti, v sústredení. Preto liturgiu slova treba sláviť pokojne a bez náhlenia.

BS, vnímajme čas čítaní ako čas, v ktorom sa nám prihovára Boh a chce nám niečo dôležité povedať. Otvorme sa jeho slovu, aby nás mohlo premieňať a pripodobňovať Kristovi. Amen.